

Historie Oss-Centrum (nu Locatie Stadion)

De locatie Centrum van Het Hooghuis – vroeger Mavo St. Jan

De locatie is ontstaan door een initiatief van het kerkbestuur van de Grote kerk in Oss. Zij vroegen de fraters van Tilburg, een school en een internaat voor jongens te beginnen. De fraters – van een kloosterorde die zich tot taak stelde, katholiek onderwijs te geven – startten in Oss in 1883. Lange tijd bestuurden de fraters verschillende lagere scholen naast elkaar: een school voor de Osse bevolking, en een aparte school voor de internaatsleerlingen. Beide scholen kregen vanaf 1918 een uitbreiding met drie klassen: een MULO-bovenbouw met een 7e, 8e en 9e klas. De leerlingen die deze opleiding volledig volgden konden examen doen buiten Oss. Het internaat heette "Instituut Sint Nicolaas". In 1945 werd de Mulo-bovenbouw een zelfstandige MULO-school, met de naam: R.K. Ulo "St. Jan"; in 1948 kreeg deze een eigen gebouw aan de Koornstraat. De school groeide als kool. Het gebouw werd enige malen uitgebreid en kreeg vanaf 1982 een aantal ruimtes in het internaat dat in 1982 was opgeheven. In 1968 werd de Mammotwet in heel Nederland ingevoerd, en ging de school Mavo St. Jan heten. In de jaren '90 vond de school aansluiting bij een groot schoolbestuur: de Stichting Carmelcollege. Per 1 januari 1994 werd het bestuur overgedragen. De Mavo ging bovendien een samenwerkingsverband aan met het Titus Brandsmalyceum, de Mavo in Heesch en de Mavo in Ravenstein, onder de naam: "Carmelcollege Oss-Heesch-Ravenstein". In augustus 2000 leidde een grote fusie tot het Hooghuis Lyceum. Hierin werden de vier bovengenoemde scholen opgenomen, en ook het Triascollege in Oss; na enige jaren tevens Den Bongerd (zorglocatie) en De Singel (praktijkonderwijs). In juli 2008 werd de naam Het Hooghuis lyceum afgekort tot Het Hooghuis.

Voorgeschiedenis: De fraters van Tilburg komen naar Oss.

De locatie Centrum heeft een lange geschiedenis in Oss. Lange tijd was het de enige Mavo (Mulo). Maar eerst een stukje voorgeschiedenis. Sinds 1648 bestond in Nederland geen katholiek onderwijs meer. Dat bleef tot ver in de 19e eeuw zo, hoewel in 1853 de vrijheid van godsdienstuitoefening hersteld was. Het bijzonder onderwijs werd nl. tot 1917 niet door de staat betaald. De oprichting van kloosterordes met een onderwijzende taak ging een zeer belangrijke impuls geven. Zo werden o.a. de kloosterordes van de fraters van Tilburg (de Fraters van Barmhartigheid) en de zusters van Tilburg (de Zusters van Liefde) opgericht, die onderwijs voor jongens resp. meisjes gingen verzorgen. In Oss speelden verder de orde van de Carmelieten een rol, in Heesch de Broeders van de Christelijke Scholen en in Berghem de Zusters Franciscanessen van Veghel. Landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs, met name voor het platteland, werd krachtig ter hand genomen door de N.C.B., ook een katholieke organisatie. De enige school in Oss was de Openbare Lagere School, weliswaar sinds 1817 met een katholieke onderwijzer, maar: een openbare school. Het kerkbestuur betaalde sinds 1839 de kosten van onderwijs aan katholieke meisjes (school van de Zusters van Liefde), en sinds 1883 die voor jongens. Maar de pastoor ijverde voor de komst van de fraters van Tilburg naar Oss. Rond 1875 was al een groot bedrag ingezameld voor een fratershuis

met school en internaat, maar dat kwam er pas in 1882-1883, en de fraters in 1883. Zij startten met lager onderwijs en – gescheiden daarvan – een internaat. Na twee jaar had de school (voor jongens!) al 300 leerlingen, en de openbare school nog 15. In 1908 werd de lagere school gesplitst in een - grote - school A, in de volksmond: "de boerenschool", en een kleinere school B, de "burgerschool". Op school B betaalde men extra schoolgeld. Deze splitsing bestond tot 1964; de gefuseerde lagere school kreeg in 1964 de naam "St.-Nicolaasschool". Het internaat begon met enkele weeskinderen, maar groeide al snel uit kostschool voor jongens van de nette burgerlijke stand, in 1912 bevolkt door 106 leerlingen op een aparte school. Het kreeg de naam "Instituut St. Nicolaas".

Het Mulo-onderwijs, direct bedreigd maar gebleven.

In 1918 werd school B, de burgerschool, uitgebreid met een Mulo-bovenbouw (de 7e 8e 9e klas). Deze werd direct bedreigd, op meerdere wijzen. Allereerst richtte de Oss middenstandsvereniging "De Hanze" een Middelbare Handelsschool op, naast de handelsavondcursussen die de vereniging ondergebracht had bij de fraters en bij de zusters. Intussen was er sprake van oprichting van een HBS. Men kwam in 1922 met de vereniging O.M.O. in Tilburg in gesprek; zij wilde de HBS wel oprichten, maar op voorwaarde dat de Mulo werd opgeheven. Daarop kwamen de paters Carmelieten - vooral pater Titus Brandsma - in actie; ondanks grote financiële zorgen in deze crisistijd richtten die in 1923 een HBS-B op in combinatie met de Middelbare Handelsschool. En de Mulo bleef bestaan, evenals de Handelsavondscholen. De MHS sneuvelde in 1926, bij gebrek aan leerlingen. Ook het internaat had een kleine Mulo-bovenbouw ("school-D"). Omdat de twee Mulo-afdelingen geen zelfstandige scholen waren, deden de leerlingen eindexamen buiten Oss. Veel leerlingen van de Mulo kwamen niet zover, maar gingen werken na de 7e of 8e klas. Tot 1942 leidde de school alleen op voor het examen Mulo-A; vanaf dat jaar ook voor Mulo-B (een hoger examen na een extra schooljaar).

De 2e Wereldoorlog.

Eind augustus 1944 werden school-A, school-B, internaat en kostschool door de Duitsers gevorderd. 300 infanteristen, een aantal officieren en 100 soldaten van het Rode Kruis namen hun intrek. 18 September werden ze opgevolgd door krijgsgevangenen uit Turkestan. De bevrijding van Oss op 19 september 1944 bracht nieuwe problemen: eerst vele vluchtelingen en evacués, daarnaast honderden Verdachte Personen; verder ook Engelse soldaten. Op 28 november werd school B - en daarmee ook de Mulo-afdeling - zwaar getroffen door Duitse granaten. In maart 1945 werd het onderwijs provisorisch hervat: in allerlei noodlokalen in de stad en in het internaat. Pas begin 1946 waren alle scholen weer in bedrijf.

Een afzonderlijke Mulo / Ulo-school.

In januari 1945 besloot het Hoofdbestuur van de fraters, de Mulo-afdeling af te splitsen van school-B. Het werd een zelfstandige school, die in 1948 een volledig nieuw eigen gebouw kreeg. Dat was nog een hele prestatie, want het ministerie van Onderwijs had bijzonder weinig geld ter beschikking, wegens de wederopbouw na de 2e wereldoorlog. De school kreeg de naam: R.K. Ulo "St. Jan". Het gebouw is daarna uitgebreid in 1955-57 en in 1969-70. In 1972 kwamen er 8 "semi-permanente" lokalen bij. Daarna werden in het Internaatgebouw ruimtes gehuurd. Het begon in 1982 - na de sluiting van het internaat -, en dat aantal liep snel op. Daartoe werd het gebouw uitgebreid gerenoveerd, in 1983-84 en enkele jaren later opnieuw. In 1968 werd de Mammoetwet in heel Nederland ingevoerd (enkele scholen liepen een jaar vóór, zoals Mavo de Pelgrim). De school ging nu Mavo St. Jan heten; het hoofd werd directeur. Het onderwijsprogramma werd vernieuwd en er kwamen keuzevakken in de hoogste klassen. Intussen veranderde langzaam het lerarencorps: Bij de start waren het nog allemaal onderwijzers die voor meerdere vakken extra aktes (bevoegdheden) hadden behaald, en een klas dus vele uren per week les konden geven. Langzamerhand leverden de nieuwe lerarenopleidingen "2e graads leraren" af die voor één of twee vakken bevoegd waren. Terug naar de jaren '60. Vanaf 1961 kreeg de school een extra impuls, door de opname van internaatsleerlingen. De afzonderlijke Ulo van het internaat werd nl. in fasen opgeheven (Het internaat bleef bloeien: in 1974 telde het nog 139 leerlingen). De school groeide verder, ondanks de oprichting van andere Ulo-scholen: in Grave, Ravenstein en Heesch, en drie in Oss: Maria Immaculata (voor meisjes), "De Pelgrim" en "Edith Stein". In 1975 telde school 418 leerlingen. Intussen was in 1968 de Mammoetwet in werking getreden; het onderwijsprogramma veranderde, en de naam van de school werd "Mavo St. Jan". Een andere belangrijke verandering was, dat in 1978 de eerste meisjes werden toegelaten.

De fraters treden – in fasen – terug.

De St. Nicolaaschool voor Lager Onderwijs had sinds 1970 geen frater meer als directeur, en sinds 1981 ook geen frater als onderwijzer. De Mavo St. Jan kreeg in oktober 1975 – na de pensionering van frater Hildebert, die er sinds 1938 hoofd geweest was – een leek ofwel niet-frater: J. Ras. Het internaat kreeg sinds 1977 met terugloop van leerlingen te kampen. In 1979 moest zelfs besloten worden, het internaat m.i.v. augustus 1982 op te heffen. De terugloop van het aantal fraters was intussen zo sterk geworden, dat de fraters zich in de zomer van 1982 geheel uit Oss moesten terugtrekken.

De Mavo St. Jan gaat verder.

In 1982 werden de twee Mavo's St. Jan en Maria Immaculata losgemaakt van het bestuur van de parochie. Zij kregen ieder een eigen schoolbestuur. In 1988 was de school de grootste Mavo van Nederland, met 814 leerlingen.

Grote veranderingen in Oss.

In de jaren '80 was in Nederland het aantal leerlingen in het Voortgezet onderwijs sterk gedaald. Mede daardoor fuseerden vele scholen tot scholengemeenschappen, meestal VWO-HAVO-MAVO. In Oss kwam de Vincent van Gogh Havo door een sterke daling van het aantal leerlingen in de problemen. Het gemeentebestuur nam initiatieven tot de oprichting van een scholengemeenschap, en was tevens voorstander van de stichting van een openbare school. Even zag het ernaar uit, dat de Mavo St. Jan daarin een hoofdrol zou spelen. Tenslotte werd de openbare school opgericht na een samengaan van de Vincent van Gogh Havo en de – sterk in leerlingenaantal geslonken – Mavo "Maria Immaculata" ofwel "Immac". De Mavo St. Jan bleef erbuiten.

De Mavo St. Jan naar de Stichting Carmelcollege.

In 1993 waren in Oss e.o. na de fusiegolf van 1989-1991 nog drie Mavo-scholen: De Mavo St. Jan, de Mavo te Heesch en de Mavo te Ravenstein. De besturen besloten, het bestuur van deze scholen per 1 januari 1994 over te dragen aan de Stichting Carmelcollege. Per 1 januari 1994 werd bovendien een samenwerkingsverband van deze drie scholen en het Titus Brandsmalyceum (Lyceum-Havo-Mavo) aangegaan, onder de naam "Gemeenschap van scholen Carmelcollege Oss-Heesch-Ravenstein" (Het Titus Brandsmalyceum was per 1 augustus 1991 al gefuseerd met een andere Carmelschool in Oss, de Mavo "Edith Stein"). De vier scholen bleven binnen dit samenwerkingsverband zelfstandige scholen.

De naam "Mavo St. Jan" verdwijnt.

De eeuwwisseling markeerde een nieuwe fase in het bestaan van de Mavo St. Jan. In 2000 werd het bestuur van het Triascollege voor VBO te Oss overgedragen aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Triascollege, later gevolgd door Den Bongerd en De Singel; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum. De naam St. Jan verdween, maar de school in de Koornstraat bleef bestaan als locatie van het Hooghuis Lyceum. (na juli 2008 met de naam Het Hooghuis).

Mei 2006 Frans Bruna